

LIAUDIES BALSAS

ANTROJI DALIS

SECOND PART

Nr. 21

Penktadienis, Lapkričio (November) 3, 1972, Toronto, Ont.

M E T A I XXXXI

PIRMIEJI ŽINGSNIAI PRADEDANT LEISTI LIETUVIŲ PAŽANGŲ LAIKRAŠTĮ KANADOJE

Visų Šalių Darbininkai, Vienykites!

DARBININKŲ ŽODIS

THE WORKERS WORD

Lithuanian Workers' Monthly Paper, Published by the Lithuanian Workers' Association "Darbininkų Žodis", at 157 Gore Vale Ave., Toronto, Ont., Canada.
Subscription: One Year 60c.; Six Months—30c.; Single Copy—5c.

META I

RUGSĖJIS (SEPTEMBER), 1932

No 1

Nuotrauką Darbininkų Žodžio antgalvio, su koku išėjo pirmas numeris. Vėliau

antgalvis buvo sudarytas iš mažesnių raidžių, kad neužimtų tie kdaug vietos. Mėne-

sinu ėjo iki 1933 metų birželio mėnesio, kuomet jis buvo pradėtas leisti du kartus

per mėnesį. Vėliau ėjo savaitiniu ir dažniau. Dabar išei-
na kas antra savaitė.

Mintys Minint 40 Metų Sukaktį

J. Yla

Minime mūsų laikraščio Liaudies Balso 40 metų sukaktį. Kyla visokios mintys, galvojant apie tuos 40 metų. Norisi kai kuriomis iš jų pasidalinti su skaitytojais.

Malonu ir linksma, kad taip ilgai išsilaikėm. Keturiasdešimt metų žmogaus gyvenime yra netrumpas laikotarpis. Kai pradėjom jį leisti, nei nepagalvojom, kad 1972 metais minėsim jo 40 metų sukaktuves.

Bet tuom pat sykiu ir skaudu, kad tiek daug mūsų laikraščio skaitytojų ir rėmėjų jau nebedalyvauja šiose sukaktuvėse. Negailestingoji mirtis neleido jiems sukaukti šios garbingos sukaktives.

Nei kiek nemažiau malonu ir linksma prisiminti, kad mes buvome, taip sakant, teisingoje "tvoros" pusėje. Tai yra, rėmėme tuos, kurie darbavosi ir kovojo prieš reakcines jėgas, prieš karo kurstytojus, už gražesnę ir laimingesnę gyvenimą. Eilė mūsų laikraščio skaitytojų asmeniškai dalyvavo tose kovose, o kai kurie net ir negrįžo iš jų, atidavė savo gyvybę.

Atsimenat, kai mūsų laikraštis pradėjo eiti, visą pasaulį purtė ekonominis krizis. Kanadoje, kaip ir daugelyje kitų šalių, gyvenimas buvo tikrai nepavydėtinas. Ypatingai buvo sunkus ateiviams. Tuo pačiu sykiu augo

J. Yla

reakcija. Europoje pakėlė galvas Musolinio fašizmas ir Hitlerio nacizmas. Jie smarkiai ruošėsi karui. Dygo kaip grybai po lietaus nacistinės ir fašistinės grupės JAV ir Kanadoje. Diena diena augo karo pavojus. Pažangiečiai nurodinėjo apie to pavojaus augimą, bet valdantieji sluogsniai nenorėjo girdėti. Priešingai, jie vis daugiau niekino ir persekiojo tuos, kurie apie tuos pavojus kalbėjo ir bandė įtikinti kitus, kad reikia jungti jėgas ir kovoti. O naciai vis labiau įsibrausino. Prisimenu, Toronte buvo susirėmimų su jais gatvėse, parkuose. Naciai buvo pradėję užpildinėti žydus paplūdimiuose, gatvėse.

Šiandien mes lengviau alsuojame. Fašizmo ir nacizmo slibinų galvos buvo nulauž-

tos. Daugelio Europos šalių žmonės kuria naują gyvenimą. Jų tarpe ir mūsų gimtasis kraštas. Smetoninis fašizmas amžinai palaidotas.

Mūsų naujoje tėvynėje Kanadoje taipgi gyvenimas labai pasikeitė. Šiuo metu, mano manymu, Kanada yra viena iš demokratiškiausių šalių Vakarų pasaulyje. Niekad Kanados istorijoje kanadiečiai neturėjo tokių laisvių, kokias dabar turi.

Ekonominis gyvenimas taipgi labai pasikeitęs. Tiesa, daug kas labai skundžiasi, bet aš nesutinku su tais, kurie mato tik bloga. Yra trūkumų, infliacija ir nedarbas yra blogi reiškiniai, dėl to nėra abejonės. Bet šiaandien nesulyginsi žmonių gyvenimo sąlygų su tomis, kurios buvo prieš 40 metų. Padaryta didelė pažanga. Darbininkų uždarbiai daug didesni. Tuo metu buvo mokama nuo 25 iki 75 centų į valandą. Dabar darbininkai gauna doleriais. Paprasti šiukšlių rinkėjai gauna po kelis dolerius į valandą.

Yra daug bedarbių. Bet ir bedarbiai nepamiršti. Kurie dirbdami uždirbo daugiau, gauna iki \$100 į savaitę. Išdirbę 8 savaites, darbininkas gali gauti 52 savaites nedarbo apdraudą. O kurie negali gauti nedarbo apdraudos arba yra jau nedarbingi, gali gauti pašalpą.

Sulaukę 65 metų, darbininkai gali gauti senatvės pensiją. Kurie neturi kitokių pa-

jamų, gali gauti iki \$150 į mėnesį. Bet daug darbininkų gauna geras pensijas iš kompanijų. Sulaukusieji 65 metų amžiaus gauna veltui sveikatos apsaugą, hospitalizaciją.

Susizeidus darbe yra mokama kompensacija.

Taigi, šiandien gyvenimas Kanadoje yra daug geresnis, negu buvo prieš 40 metų. Yra kuo pasidžiaugti. O tai vaisiai pastangų žmonių, kurie visuomet nurodinėjo, kad darbo žmonės gali išsikovoti geresnį gyvenimą. Buvo laikai, kai samdytojai teigė, kad unijos pražudys Kanadą. Bet šiandien visi sutinka, kad unijos nesugriovė, priešingai, prisidėjo prie gyvenimo pagerinimo. Ir fabrikantai nesubankrutavo, priešingai, jų pelnai padidėjo.

Kadangi Liaudies Balso skaitytojai ir rėmėjai visuomet buvo su tais, kurie stūmė gyvenimą pirmyn, tas teikia didelį pasitenkinimą. Reiškia, mūsų pastangos, mūsų darbas buvo naudingas, davė gerus vaisius.

Kalbant apie mus pačius, lietuvius, atskirai, galima pasakyti, kad mūsų laikraštis daug padėjo mūsų lietuviškuose reikaluose. Jis padėjo išugdyti mūsų tarpe brolišką atmosferą. Visi Liaudies Balso skaitytojai, rėmėjai ir simpatikai jaučiasi kaip vienos šeimos nariai. Tą patvirtina gražus organizacinis su gyvenimas. Tą patvirtina visoki parengimai, kaip vestu-

Linkiu Saulėtų Dienų

Brangūs draugai, aš niekuomet neužmiršiu nuosirdžių susitikimų su pažangiais ir dorais kanadiečiais, kuomet man teko dirbti "Ekspo-67".

Ypač mane džiugino draugystė su pažangiais Kanados lietuviais. Jūsų meilė Tarybų Lietuvai mane giliai jaudino. Šią meilę tėvų žemei, dabar žengiančiai socializmo keliu, jiems išpuoselėti ir palaikyti padėjo Jūsų laikraštis "Liaudies balsas", kuris dabar švenčia savo garbingą jubiliejų.

Laikraštis — ne medis girioje, jis nesensta ir neišvirsta, jeigu jį leidžia žmonės, kurie turi jaunas ir karštas širdis. Nesensta todėl ir "Liaudies balsas".

Linkiu Jums, brangūs "Liaudies balso" redaktoriai, leidėjai ir skaitytojai, jaunystės, saulėtų dienų, sėkmės darbe ir gyvenime. Gyvuokite!

Albertas Laurinčiukas
"Tiesos" redaktorius
Vilnius.

vės, sukaktuvės, laidotuvės. Toks broliškumas labai daug palengvina mūsų emigrantiskame gyvenime. Nesijaučiame esą vieniši, atskirti nuo gyvenimo.

Galima būtų daug parašyti apie mūsų nuveiktus darbus meno, kultūros srityje, bet reiktų labai ilgo straipsnio. Galima paminėti tik tiek, kad nei viena etniška grupė nebuvo tokia aktyvi, kaip mes. Prisimenu, Toronte buvo statomi viekeliai kas antra savaitė. Veikė chorai. Buvo net rašytojų, korespondentų rateliai.

O ką gi gera paliko tie, kurie mus šmeižė, kurie bandė mums kenkti? Jei ne nauji ateiviai, jų ir žymės nebebūtų. Netoli nueis ir naujieji atžagareiviai. Praėjus 40 metų, jie žiūrės į praeitį su nusivylimu, agailestaus, kad daug pastangų buvo veltui, be naudos.

Beigdamas sveikinu visus Liaudies Balso skaitytojus ir rėmėjus su laikraščio 40-tomis metinėmis sukaktuvėmis ir linkiu geros sveikatos, kad galėtume kuo ilgiau pasigėrėti tuo, ką laimėjome kartu su visais Kanados ir viso pasaulio žmonėmis. Yra vilties, kad žmonija jau nebeleis pasikartoti tokioms baisioms skerdynėms, kokios blvė per antrąjį pasaulinį karą.

Winnipegiečiai Planavo Leisti Laikraštį

Minėdami Liaudies Balso 40 metų sukaktuves, prisimename tuos laikus, kai jo nebuvo, kai mes galvojome apie laikraščio išleidimą. Nors keliais žodžiais paliešiu, kaip winnipegiečiai ruošėsi leisti laikraštį.

Vieną dieną, Winnipege, pažangių Kanados darbininkų laikraščio, Workerio, Kanadski Gudok, Glos Pracy, Munkas, Ukrainiski Robotnik, atstovai turėjo posėdį, į kurį ir aš buvau pakviestas. Tame posėdyje buvo iškelta mintis, kad mes lietuviai turėtume išleisti mėnesinį ar savaitinį darbininkiškos pakraipos laikraštį. Tų visų laikraščių atstovai sutiko remti visais būdais. Lenkų laikraščio atstovas sutiko savo spaustuvejį atspausdinti. Pradžioje be jokio atlyginimo. Padėkojęs, pažadėjau šaukti Winnipegio Lietuvių Literatūros Draugijos kuopos valdybos susirinkimą ir tenai apsvarstyti tą klausimą.

Už keleto dienų mūsų mitingas įvyko. Vienbalsiai buvo užgirtas spaudos komiteto pasiūlymas. Buvau paskirtas greit susisiekti su montrealiečiais ir tarontiečiais, nes be jų pritarimo mes negalėjome nieko daryti, kadangi ten didžiausios lietuvių kolonijos.

Aš tuoj parašiau Montrelio LLD kuopai, taipgi ir Torontono kuopai, pranešdamas apie mūsų sumanymą, ir klausdamas, ką jie mano apie tai. Už savaitės turėjome kitą mitingą ir ten išrinkome redaktorių J. Blažaitį.

Už dviejų savaičių gavome nuo montrealiečio P. Stuko laišką, kuris buvo mums didelis netikėtumas — nepriartantis ir labai piktas. Išvadino mus "sklokininkais" ir Laisvės priešais. Girdi, jie neturės su mumis nieko bendra.

Man tas Stuko laiškas, montrealiečių vardu, nebuvo suprantamas. Tik nuvažiauvus į Montrealą, 1934 metais, paaiškėjo, kad Montreale virė aštri kova tarp LLD narių, nes ten buvo atsiradusi grupė, palaikanti Prūseikos liniją. Tuo metu Prūseika, kaip žinia, buvo nuėjęs su sklokininkais. Tada supratau, kodėl mus winnipegiečius pavadino "sklokininkais" ir Laisvės priešais.

Už mėnesio kitą laišką gavome iš Toronto nuo LLD kuopos. Laiškas, rodos, buvo rašytas J. Kevėzos ar A. Morkio. Gana draugiškas. Jų nuomone, Winnipege mažai pastoviai gyvenančių lietuvių ir bus sunku mums išleisti. Sako, palaukit, mes Toronte esame didelė kuopa ir jau svarstome tą klausimą.

Tuo tarpu mūsų paskirtas

J. Urbanavičius, montrealietis, LB patriotas ir bendradarbis, organizacinis veikėjas.

redaktorių būsimo laikraščio, J. Blažaitis, buvo sumintas su visa šeima ir išdeportuotas į Lietuvą, nes buvo bedarbis ir valdžios išlaikomas. O gal kai kas ir liežuvį pakišo, kad yra išrinktas būti redaktoriumi.

Tuomet paklausėm torontiečių ir palikom ant toliau, pavesdami jiems rūpintis tuo reikalu. Mes pasizadėjome remti, kiek galėsime.

Kuomet gavome žinią iš torontiečių, kad jie nutarė leisti pažangių minčių laikraštį Darbininkų Žodį, "nes labai nudžiugom. Gavę kvotą sukelti finansinės paramos, tuoj davėm signalą visoms miškų kempėms, kur tik buvo koks lietuvis. Pradėjo plaukti aukų lapai su visokiomis pavardėmis — rusiškoms, lenkiškoms, suomiškomis, ukrainiškoms. Visi rėmė, kiek galėjo. Fort William ir Port Arthur stovėjo pirmoj vietoj. Red Lake irgi neatsilikio. Visuomet mes nebijojom iššaukti torontiečių su montrealiečiais ir lenktynes, kurie sukelsime daugiau, didesnius kaupus ant savo kvotų.

Ką mums mūsų laikraštis davė? Pirmiausia padėjo pažinti, kas yra darbo žmogaus draugas, o kas priešas. Mūsų spauda, kaip tai Laisvė, Vilnis, Liaudies Balsas išmokė būti ištikimais savo klasės draugais, išmokė mus kovoti už savo ir visų darbo žmonių reikalus.

Liaudies Balso skaitytojai pirmutinai suprato, kad rudasis fašizmas ir juodasis hitlerizmas yra visos žmonijos priešas, kad jie reiškia karą. Geras LB skaitytojų būrys vyko į Ispaniją kariauti prieš tas dvi blogybes. Keletas padėjo galvas tenai. Antrajame pasauliniame kare taipgi eilė draugų kariavo prieš Hitlerio ir Musolinio gaujas. Keletas negrižo, žuvo kare. Iš jų vienu buvo mums visiems gerai žinomas Minotas. Kariavo dabartinis Liaudies Balso administrato-

rius K. Kilikevičius. Kariavo keturis metus, buvo sužeistas. Kariavo Povilas Pajuodis, buvęs Liaudies Balso li-notipininkas. Taip, prie tos istorinės pergalės ant juodųjų jėgų prisidėjo ir Kanados lietuviai. Ir už tai didelis kreditas tenka laikraščiu.

Liaudies Balso skaitytojai taip pat neatsilikio nuo tų, kurie pradėjo organizuoti unijas, nepaisant net to, kad gali darbo netekti.

Jeigu šiandien darbininkai ir tarnautojai gauna dideles algas, bedarbiai nedarbo apdraudą, senesnieji — senatvės pensiją ir t. t., tai reikia pasakyti didelį aciu pažangiems, jų tarpe ir lietuviams. Jie išjudino Kanados

liaudį kovon už visa tai, kuodabar visi, jų tarpe ir naujieji ateiviai, plačiai naudojami.

Vardu mūsų progresyvių organizacijų ir Liaudies Balso skaitytojų Montreale, sveikinu Liaudies Balsą ir visą jo kolektyvą su 40 metų sukaktuvėmis, linkėdamas jums, draugai, J. Yla, Z. Janauskas ir K. Kilikevičius, geros sveikatos ir pasisekimo, kad Liaudies Balsas ir toliau tarnautų Kanados lietuviams, gindamas darbo žmonių interesus, kaip iki šiol gynė.

Juozas Urbanavičius
LLD Montrealo kuopos
pirmininkas.

Prisiminus Kaip Kūrėsi Lietuviškas Laikraštis Kanadoje prieš 40 Metų

V. Raila

Praėjo jau 40 metų, kaip įsikūrė lietuviškas laikraštis Kanadoje. Prisimenu sunkias laikraščio kūrimosi sąlygas. Tuo laiku Kanadoje siautėjo ekonominis krizis, tūkstančiai bedarbių beviltiškai slankiojo po Toronto gatves. Nedarbas žiauriai palietė tik ką iš Lietuvos atvykusius dar neįsikūrusius mūsų tautiečius. Nekurie prašė Kanados vyriausybę, kad juos parvežtų atgal Lietuvon. Vienas mano pažįstamas rozalimietis D. net parašė Smetonai laišką, prašydamas, kad jis jam padėtų sugrįžti į Lietuvą, nes jis čia badaująs. Vėliau jis man išmetinėjo, kad Smetona jo prašymą ignoravo. Visgi Kanados vyriausybė "pasigailėjo" ir desperatišką padėtį patekusių emigrantų, apie tuziną ir lietuvių išgabeno atgal į Lietuvą. Jų tarpe ir mano pažįstamą rozalimietį.

Nežiūrint sunkių ekonominių sąlygų, pažagūs Toronto lietuviai, susispietę į Lietuvių Literatūros Draugijos 162 kuopą, išnuomavo mažą saluokę ant Dennison ir Queen gatvių kampo, įsirušė sceną, rengė perstatymus ir koncertus, ruošė paskaitas ir diskusijas, laikė draugių susirinkimus. Antrame aukšte dar buvo pora kambarių, kuriuose vyko repetacijos, komisijų pasitarimai ir dainų pamokos. Viename pasitarime buvo iškeltas klausimas, kad reikia įsteigti sieninį laikraštį. Netrukus koridoriuje buvo pritvirtinta ant sienos lenta, ant jos buvo didelėm raidėm užrašytas sieninio laikraščio vardas "Darbininkų Žodis". Čia galėjo kas tik norėjo parašęs informacinį, apžvalginį, ar kritikos raštą prisegti prie tos lentos.

Greitai pasirodė, kad tokia laikraščio forma negali patenkinti lietuvių organiza-

Vladas Raila, buvęs torontietis, vienas iš Darbininkų Žodžio steigėjų, dabar gyvenantis Kalifornijoje.

cijų poreikių. Kilo mintis lietuvių aktyvo tarpe, kad reikia Kanados lietuviams spausdinto žodžio, kuris pasiektų lietuvius, išsiklaidžiusius po plačią šalį, kad būtų galima juos painformuoti, kas kitur veikiama, bendromis pastangomis vystyti kultūrinę veiklą Kanados lietuvių tarpe.

Nebuvo sunku nutarimą padaryti, bet jį įgyvendinti reikėjo idėti daug sunkaus darbo, ryžto ir pasišventimo. Nebuvo lėšų, nebuvo patyrimo, nebuvo techniškių priemonių. Mes su Jonu ir Adele Ylomis nuomavom pas vieną ukrainietį trijų kambarių butą: du miegamieji ir virtuvė. Buvo kuklus gyvenimėlis. Ant trečio aukšto buvo tuščias kambarys, kuris buvo pigiai išnuomotas ir įsteigta spaustuvejė. Kadangi laikraščio leidimo pradžiai išde buvo tik keli doleriai, tai į tą kambarį atėjo gyventi viengungis V., kuris užmokėjo už kambarį nuomą. Draugas J. Yla kur tai gavo pigiai nupirkti padėvėtų raidžių ir pradėjo laikraščio "Darbininkų Žodžio" surinkimą. Surinkti tai surinkti,

bet kur atspausdinti, kad išdas tuščias. Pasiūlė kaunie-tis geras stalius S. Andrius-kevičius padaryti "presą". Jis visgi rankinį presą sumontavo. Užtepus rašalo ant surinktų radžių, uždėjus popierį, rankena prispaudus atsispaudė "Darbininkų Žodžio" puslapis. Kiek visiems džiaugsmo buvo, kad realizavosi svajonė leisti lietuvišką laikraštį Kanadoje.

1933 metais įvyko LLD ir LDS jaunimo suvažiavimas Brooklyne, N. Y. Į suvažiavimą iš Toronto vyko A. Mikelionis, M. Guoba, Jau-nuolis Antanas Morkis ir aš. J. Yla man priminė, kad pasiteiraučiau "Laisvės" spaustuvejė, ar jie negalėtų duoti mums raidžių su lietuviškais ženklais, ypatingai didesnių antgalviams. Laisviečiai su mielu noru man įteikė devynis svarus raidžių parvežti į Torontą. Ant rubežiaus Kanados muitinės valdininkas klausia ką vežu. "Džiunką", sakau jam. Muitininkas pažiūrėjo, pakraipė galvą, matyt nesuprąsdamas, kam tas "džiunkas" būtų reikalingas. Po to laikraštis jau išėjo su pagerintu lietuviškos abėcėlės raidynu.

Jonas Yla yra visokių amatų "specialistas". Jis tą rankinį presą daug pagerino ir tas palengvino laikraščio spausdinimą, nors ir primityvišku būdu.

Tuo laiku dar Kanadoje purtė ekonominis krizis. Tūkstančiai bedarbių nerimavo. Reakcija siautėjo. Prisiėjo iš pastogės kambarėlio spaustuvejė perkelti į saugesnę vietą, kurią tik pora draugų težinojo.

"Darbininkų Žodis" visuomet gynė darbininkų reikalus. Laikraštįje tilpo korespondencija, kurioje buvo iškelta, kaip vienas lietuvis, pasamdes kitą lietuvi, nusiskriaudė. To tik reikėjo DŽ priešams. Patraukė laikraštį į teismą, būk tai už "apšmeižimą". Nebuvo lėšų nei gali-mybės su darbininkų priešais bylinėtis. Per didžiąją spaudą buvo paskelbta, kad DŽ yra iš varžytinių parduodamas: Laikraštį nupirko gėras lietuvis siuvėjas Vaitiekus Dorinas. Netrukus laikraštis išėjo kitu vardu — Liaudies Balsas. Ir taip pažangios spaudos priešams buvo nušluostyta nosis.

Sunki buvo laikraščio leidimo pradžia, bet pažangūs Kanados lietuviai suprato jo svarbą. Paskelbtas vajuš linotipui įsigyti buvo pasėkmingas. Nupirkus linotipą, laikraščio reikalai pagerėjo, nes nebereikėjo nuomoti svetimą.

Per 40 metų Liaudies Balso nueitas kelias paliko garbingus pėdsakus Kanados lietuvių istorijoje. Garbė draugams — Jonui Ylai, Zigmui Janauskui ir Kostui Kili-kevičiui — pašaukiojančiai dirbantiems.

Lia
kada
savai

Prad
leisti

Viu

vus

gių

paty

didel

lės 1

si...

Ir

rija

bent

bus

At

Bals

kaiss

ėjus

pare

Junj

vent

Ti

spau

nesi

ėjus

vili

doj

prj

ma

ir

Isj

vei

da

pro

to

buv

vin

ben

I

pal

to.

gio

Tu

Ba

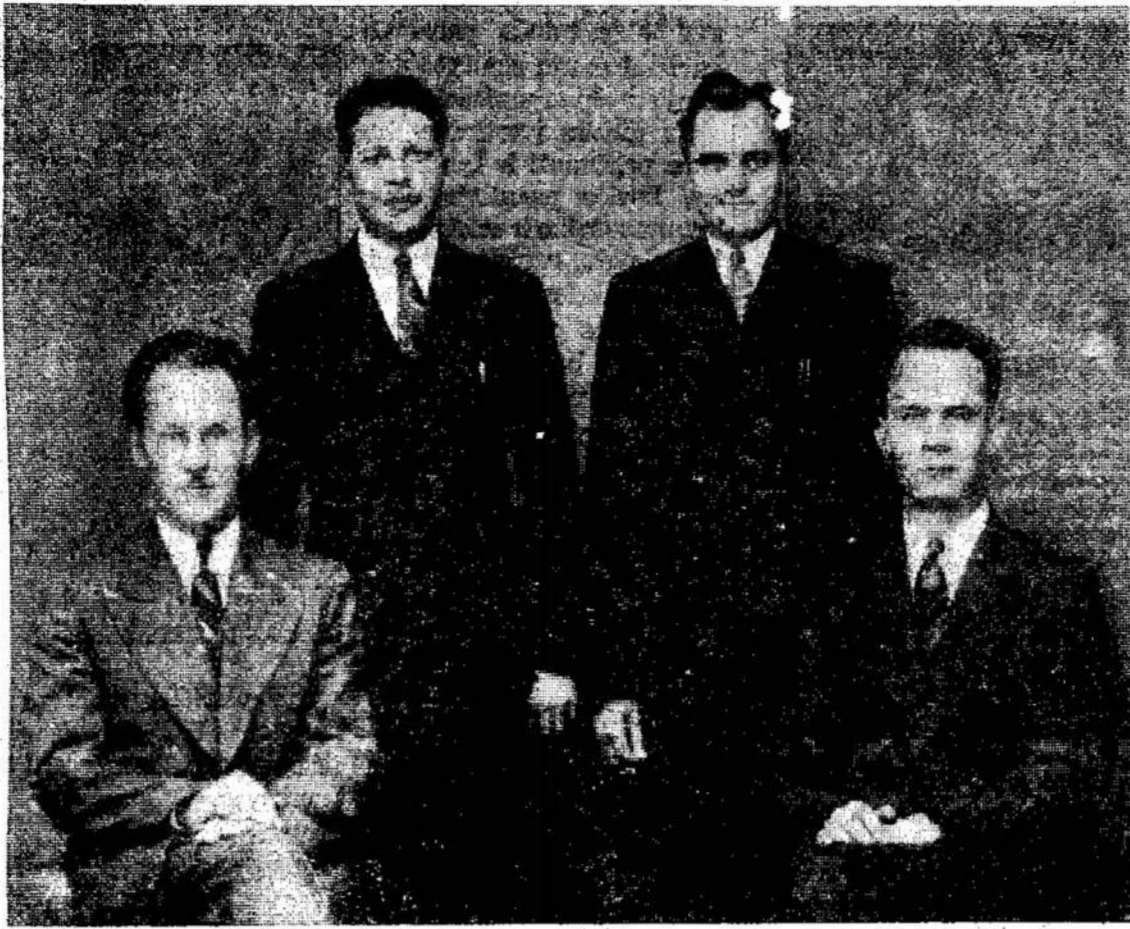
pr

da

Pr

pr

du

Liaudies Balso darbininkai, nauskas, redaktoriai, V. notipininkas. Nuotraukoje kada jis ėjo du kartu į savaitinį, 6-šių didelio formato puslapių. Du-kart per savaitę jis ėjo apie 16 mėnesių.

Keli Bruožai iš Liaudies Balso Istorijos

Z. Janauskas

Pradedant Liaudies Balso leisti du-kart per savaitę

Visiems gyvenime tenka pergyventi sunkius ir lengvus laikotarpius, patirti džiugių dienų ir skaudžių. Tokius patyrimus pergyvena taipgi didelės ir mažos tautos, didelės ir mažos valstybės. Visi...

Ir su Liaudies Balso istorija tas pat. Čia paminėsiu bent porą epizodų. Gal kam bus įdomu.

Aš stojau prie Liaudies Balso dirbti geraisiais laikais (su 1 d. sausio 1938 m.), ėjusiam administratoriaus pareigas Adomėliui išvykus į Jungtines Valstijas apsigyventi.

Tuo metu nors reakcija spaudimą naudojo, bet ji nesiuto savo pilna galia. Pradžioje Ispanijoje įvykiai, civilis karas, sukėlė ir Kanadoje žmonėse sentimentą prieš fašizmą. Pasipiktinimas gen. Franco, Musolinio ir Hitlerio gaujų žudynėmis Ispanijoje, buvo didelis. Į veiklą prieš fašizmą stėjo ir daug išmokslintų žmonių, profesionalų. O bendro fronto idėja kovai prieš fašizmą buvo geru akstintoju, lengvindama žmonėms jungtis į bendrą veiklą.

Lietuviuose irgi ūpas buvo pakilęs. Atsirado daug ryžto. Augo ir stiprėjo pažangios lietuvių organizacijos. Tuo patim gerėjo ir Liaudies Balso padėtis.

Tų ir sekančių metų vajai praėjo puikiai. Buvo gauta daug naujų skaitytojų, aukų. Pribrendo mintis, kad reikia pradėti Liaudies Balso leisti du-kart per savaitę, vietoj

Z. Janauskas Spaudos Draugijos pirmininkas. Tarybų Lietuvos žurnalistų Sąjungos garbės narys.

vieno. Atsirado nemažai entuziastų, pritarėjų. Augant organizacinei veiklai, plėtėsi ir meninė saviveikla. Buvo apie ką rašyti, ką diskutuoti. Laikraštis buvo labai reikalingas.

Platesniame suėjime pasitarus, buvo nutarta pradėti Liaudies Balso leisti du sykį per savaitę. Su 1 d. gegužės 1939 m. jis ir buvo pradėtas leisti du sykį per savaitę, 4-rių didelio formato puslapių. Kai kada netgi ir su anglišku skyriu. (Tam skyriui vadovavo J. Morkis ir Ch. Degutis.)

Aišku, su padažnėjusiu laikraščio išleidimu, padidėjo ir išlaidos. Turėjom paimti vieną naują darbuotoją, padėjęju linotipininkui Poviliui Pajuodžiui. Teko pakelti prenumeratos kainą, kas, žinoma, nebuvo populiariu dalyku.

Pradėjus leisti du-kart savaitiniu, po kelių mėnesių, Matas Guoba, ėjęs atsakomingojo redaktoriaus pareigas, pasitraukė; išvyko į aukso kasyklas dirbti. Man teko stoti jo vieton, o mano vieton administratorium buvo paimtas Vladas Strazevičius.

Prie to, pasirodė, kad du-kart savaitiniam laikraščiui korespondencijų ateina per mažai. Laisvės ir Vilnius tuomet negaudavom. Jie buvo uždrausti įsileisti į Kanadą. Vieną kitą jų egzempliorių kai kada pavykdavo gauti, bet labai retai.

Vietinė komercinė spauda nebuvo tokia, kokia ji yra šiandien. Tada joje nebuvo galima užtikti jokio pažangios minties straipsnelio. Viskas buvo rašoma ir paduodama pataikaujant valdanciujų klasei. Daugiausia ji vaizdavo ir rašė apie Hitlerio karo mašinos galybę. Netgi įvykių aprašymus paduodavo iškraipytai. Reikėjo spręsti, kur ir kaip slepiama tiesa. Išeinantis kompartijos Clarion buvo vienintelė atrama. Tačiau jo buvo per mažai. Reikėjo raštams medžiagos ieškoti visur, perverčiant įvairius laikraščius, žurnalus.

Aš turėjau seniau Lietuvoje ėjusio žurnalo Kūltūra apie 14 numerių rinkinį. Vardai ir skaičiai numerį po numerio ieškodamas medžiagos. Kai ką pavykdavo užtikti. Justo Paleckio bei kitų autorių straipsniai duodavo geros minties.

Tačiau, du-kart savaitiniam Liaudies Balsui lemiamą smūgį uždavė iškilusi aštri reakcija.

Arestai, laikraščių uždarinėjimas

Kaip žinia, prieš karintu laikotarpiu visos kapitalistinės šalys rėmė hitlerinę Vokietiją, tikėdamosios, jog ji puls Tarybų Sąjungą, Neatsiiko ir Kanada. Kanados valdytojai irgi to tikėjosi ir laukė. Tad iš anksto ruošė viduje tokią padėtį, kad be didelio žmonių pasipriešinimo galėtų būti Hitlerio talpininku, jeigu ne sąjungininku.

Tačiau, kai Hitleris 1939 metais puolė Lenkiją, o Tarybų Sąjunga liko neutrali, reakcija prieš pažangų darbą žmonių judėjimą ypatinai padidėjo. Pakilo reakcinių šauksmai prieš komunistizmą, policija pasidarė aktyvesnė. Vis dažniau kartojosi susirinkimų bei veikėjų persekiojimai.

Ta nauja banga kylanti reakcija skaudžiai palietė ir Liaudies Balso. 1940 m. rudenį teko grįžti atgal į savaitinį, 6-šių didelio formato puslapių. Du-kart per savaitę jis ėjo apie 16 mėnesių.

Kai aš grįžau į administratoriaus pareigas, izde buvo tik 96 doleriai. Labai daug skaitytojų su neatsinaujinusiomis prenumeratom. Darbą reikėjo pradėti beveik iš naujo. Tačiau, netrukus pradėjom atsigausti, o atsilankius į Jungtines Valstijas dėl paramos, net sustiprėjom.

Reakcija šėlo vis labiau, o artinantis žiemai, prasidėjo tikras pasiutimas.

Visų pirma puolė Komunistų Partiją, jos laikraštį. Partijos vadovai buvo areštuoti. Sykiu žiauriai puolė ir visus ateiviškų tautų pažangius laikraščius. Ypatinai smarkiai puolė ukrainiečius. Uždarė jų laikraštį, konfiskavo sales, areštavo veikėjus.

Kas antrą dieną vietinė spauda pranešdavo apie jau uždaromus po tris-keturis ateivių laikraščius. Laukėm, kada kirvis kris ir ant mūsų galvos.

Kada bus mūsų eilė? ..

Šaukia cenzorius

Gauname įsakymą iš cenzoriaus, kad Yla ir aš atvyktume pas jį nustatytą dieną. Nueinam, kaip įsakyta.

Cenzorių radome kabinete sėdintį už stalo, gerokai apkrauto rudomis papkėmis, pridėtomis kaž kokių raštų.

Sutiko jis mus mandagiai, su lengva šypsena. Pasakė, kad atsisėstume. Po poros nereikšmingų posakių, pagaliau, jis sako:

— Pasakykite, kokią propagandą jūs varote? Komunistų? ..

Panašaus klausimo mes tikėjome.

— Mūsų laikraštis yra liaudiškas. — beveik vieną sykį sakome. — Mes su darbo žmonėmis...

— Aš tai žinau... — įsi-

terpia cenzorius. — Ir žinau daugiau, negu jūs manote. ..

— O ką jūs rašote apie karą? — vėl klausia, žiūrėdamas mums į akis, bet ne pikta.

Atsakome, kad rašome tą, ką sužinome iš spaudos pranešimų.

Kiek lukterėjęs, jis vėl mus spiria:

— O jūs užtariate rusus... nepriešingi, kad Lietuvą užėmė?

Yla pradėjo aiškinti, o aš tūravoti, kad vokiečiai jau vieną sykį Lietuvą buvo užėmę, šaliai ir žmonėms daug žalos padarę, žmonių išžudė. Jeigu ne rusai, tai vokiečiai jau vėl būtų Lietuvoje ir žudytų mūsų žmones. Išsitarėm, kad Lietuvos žmonės patys pasisakė už susijugimą...

Bet tokio ilgo aiškinimo jis nenorėjo. Keldamas vieną storą raštų prikrautą papkę, sako:

— Aš jus suprantu ir atjaučiu. .. Bet va, žiūrėkite. Čia toje papkėje visi raštai prieš jus, skundai. .. Daugiausia tai policijos pranešimai. .. O policija, aš suprantu, — tą jis įterptinai dadėjo, — yra vienašališka. Kuo galite apsiginti? Aš turiu turėti kokį nors įrodymą iš jūsų, kad galėčiau jus atremti.

Sakome, kad mes galėtume paaiškinti, jeigu žinotume, kas ir už ką skundžia, už ką kaltina.

Bet negi jis parodys, ar pasakys.

Paskui jis daro išvadą: Už savaitės laiko mes abu vėl turime ateiti ir atnešti vertimų iš Liaudies Balso editorialų, kuriuose paragrafu, ar bent sakiniu palankiai yra išsireikšta Kanados ir Vakarų atžvilgiu.

Gerai.

Su vertimais už savaitės laiko nueinu vienas. Yla neišna. Sako, neturiu laiko. Cenzorius paima iš manęs vertimus, permeta juos akimis ir, padėdamas, vėl man įsako už savaitės ateiti su naujais vertimais, ką dabar rašome. Aš vėl nueinu, bet ne už savaitės, o už dvejų. Vėl liepia už savaitės ateiti. Betgi ir aš neturiu laiko. Progai pasitaikius, užėjau pas jį dar vieną kartą, gerokai vėliau. Bet jis nepyko. Tai kam ir vaikščioti? Daugiau nebeėjau. Cenzorius mūsų nebekvaršino.

Taip Liaudies Balsas ir liko neuždarytas. Išlikome tik mes vieni. Visų kitų tautų pažangieji laikraščiai buvo uždaryti.

Tiesą pasakius, nelabai bijojom, kad laikraštį paskelbtų nelegaliu. Jeigu vieną, kitą seną rašomąją mašinėlę, ar kėdę, stalą, konfiskuos — tai kas. Prie pagrindinio turto, linotipo, negali priėiti. Jis sutvarkytas šios sistemos nuosavybės pagrindu. (Nukelta ant 16 pusl.)

Ugnelės Sargyboje

A. Liepsnonis

Dieną žmogus žvelgia į saulę, naktį — į žvaigždes. Veržtis į šviesą — gyvenimo dėsnis. Todėl varguoliai, masės vertina tą spaudos organą, kuris beria spindulius. Toks yra darbo žmonių pastangomis švystelėjęs "Liaudies Balsas". Šį laikraštį gerbia ir vertina ir Lietuvos naujo gyvenimo kūrėjai. Jis sąžiningai, objektyviai pavaizduoja Nemuno krašto ekonominius bei kultūrinius atsitikimus. Jo žmonių darbo žygius. Jis piešia, kad tų vaizių vainiką nupynė liaudis, užsidedusi revoliucine idėja. Jis spausdina lietuvių įžymiųjų rašytojų kūrinius ir jų autorius apiberia rožėmis. Už tai Lietuvos skaitytojai dėkingi "Liaudies Balsui".

1950-1964 m. aš jame pasakojau, kaip 1927-1940 m. Lietuva kovėsi už saulę. Išnagrėčiau A. Venclovos, E. Mieželaičio naujas knygas. Mieželaitis labai apsidžiaugė, kad "Liaudies Balsas" taip nuoširdžiai sutinka jo lyrikos eilutes. Jis rašė: "Su įdomumu perskaičiau "Liaudies Balse" apie mano knygą Jūsų straipsnį "Poezijos gelė". Taip pat buvo dėkingas šiam leidiniui ir žymiausias literatūros kūrėjas — Venclova. E. Mieželaitis pasidžiaugė ir pažangaus leidinio simpatija Lietuvos rašytojams, Lietuvos medžiaginių ir kultūrinių gėrybių kūrėjams. Vienas "Liaudies Balso" rėmėjas ilgus metus Kanadoje kirto mišką. Savo gyvenimo vakarą persikėlė į JAV. "Laisvėje" 1963 m. perskaitė mano atsiminimus apie sesę Agotą Kukankaitę. Ją klasinis priešas nužudė 1945 m. vasario 4 d. prie Zarasų. Tas buvęs "Liaudies Balso" rėmėjas jos nuotrauką perfotografavo ir man prisiuntė. O dėl sesės pridūrė: ir jam širdį suskaudėjo, kad jai reacionieriai jaunystėje užmerkė akis. Jis ir toliau remia pažangiąją spaudą ir su pagarba prisimena "Liaudies Balsą", kurį ne tik skaitė, bet ir išskirdavo dalį savo uždarbio, kad jis ir toliau stovėtų ugnies sargyboje. "Laisvėje" savo kūrinius dažnai spausdinau 1930-33 m. — Ligi arešto. Dabar ji dažnai skelbia mano kūrinius. Džiugu, kad J. Yla, Janauskas aktyviai varto pažangiosios žurnalistikos vagoną. Šie redaktoriai žiebia ugnį su meile Nemuno krašto žmonėms ir jų žygiams. Už pažangaus leidinio žiburo tolesnio žibėjimo jubilėjaus proga įteikiu Redakcijai nuo Nemuno kranto glėbį gėlių. Linkiu J. Ylai ir Janauskui geriausios sėkmės. Taip pat esu dėkingas, kad

Petrė ir Liudas Kisieliai, Petrė yra LB bendradarbiė nuo pat jo įsikūrimo. Liudas Ispanijos pilietinio karo veteranas.

Iš Moterų Veiklos Pažangiame Judėjime

Rašo P. Kisielienė

Montreal. — Minint Kanados lietuvių pažangaus laikraščio Liaudies Balso garbingai nueitą 40 metų gyvenimo sukaktį, norisi nors trumpai prisiminti apie Kanados lietuvių moterų visuomeninę veiklą, susijusią su laikraščiu ir bendrai su pažangiu judėjimu.

Kanadoje iki antrojo pasaulinio karo tautiečių imigraciją sudarė nedidelis skaičius, kurie pasklido po plačiąją šalį, o dar mažesni nuosimti sudarė moterų. Pirmaisiais atvykimo metais (bemaž iki antro pasaulinio karo), prisiėjo gana sunkiai grumtis su naujo gyvenimo įvairiais sunkumais, ypač nedarbo ir depresijos laikais. Dauguma atvyko į šią šalį bėmoksles, arba menko prasilavinimo, be jokio klasinio supratimo, todėl ir moterų visuomeninė veikla vystėsi labai lėtu tempu, kelyje su tikdama daug skerspajū.

Tik sutvirtėjus visai eilei pažangių organizacijų ir pradėjus leisti pirmą ir tuo laiku vienintelį Kanados lietuvių pažangų laikraštį — Darbininkų Žodį, prasidėjo platesnis darbas ir moterų tarpe. Didesnėse lietuviškos apgyventose kolonijose moterys suorganizavo savo ratelius, klubus, pradėjo įsitraukti į bendrą judėjimą su vyrais. Lankė tarpusavinio lavinimo mokyklėles. Laikui bėgant pradėjo bendradarbiauti spaudoje. Savu laiku, per du atvejus, turėjo įvesti "Moterų Skyrių", anksčiau Darbininkų Žodyje, vė-

je, kaip ir A. Bimba, R. Mizara, S. J. Jokubka, L. Jonikas, A. Andrulis, — buvo labai jautriais mano kūrinių redaktoriais.

Kaunas, 1972.IX.2.

mui ekonominės paramos, gavimui naujų skaitytojų ir naujų narių organizacijoms.

Su dideliu įvertinimu turime prisiminti ir tas moteris, kurios paaukojo daug brangaus laiko ir sunkių darbo valandų, ruošdamos įvairias vakarienes, banketus, aukodamos maisto, įvairių dovanėlių bazarams, loterijoms ir kitiems visuomeniniams reikalams.

Pažangios Kanados lietuvių moterys nemažai prisidėjo prie išlaikymo pažangaus laikraščio ir prie bendro pažangaus judėjimo, nors joms sąlygos visuomet būdavo nepavydėtinos, sunkios, nes apart praleistų sunkių ir įtemptų darbo valandų dirbtuvėse, eilės namų ruošos darbų ir šeimos auklėjimo, dar surasdavo laiko ir visuomeniniams darbams.

Pastaruoju laiku, mirtis, senatvė ir visoki negalavimai, žymiai susiaurino moterų veiklą, bet dar galime pasidžiaugti, kad ir mažesnėse kolonijose, tai viena, tai kita draugė dar labai gražiai darbuojasi, ypatingai spaudos išlaikymo bare; taipgi malonu priminti, kad dar labai gražiai veikia moterų klubai Toronte ir Montreale. Netik lietuviškoje dirvoje, bet susirišusios ir su tarptautiniu moterų veikimu, kuris veda kovą už taikos išlaikymą, už bendrus moterų reikalus ir gausiai remia moraliai ir materialiai nukentėjusius nuo karo Vietnamo, ypatingai vaikučius.

Visa virš minėta moterų veikla išplaukia iš to, kad turime pažangias organizacijas ir savo pažangią spaudą. Sunku įsivaizduoti, koks beprasmiškas gyvenimas būtų beveš Kanados pažangiems lietuviams be savo spaudos, kuri jungė ir jungia tautiečius ne tik išsiblaškičius po plačiąją Kanadą ir po visą pasaulį, bet ir su mūsų Gimtine. Todėl baigdama savo suglaustą peržvalgą apie mo-

F. Šuplevičius, montrealietis, vienas iš daugiausia pasidarbavusių meno srityje Montreale.

E. Vilkis, montrealietis, vienas iš stambiausių rėmėjų Montreale.

terų veiklą (tikiu, kad anks-tyvesnės veikėjos, kurios dar randasi gyvųjų tarpe, apibūdins plačiau), noriu palinkėti, kad dar Liaudies Balsas gyvuotų tol, kol mūsų krūtinėse širdys plaks. Labiausiai linkiu geros sveikatos ir stiprios energijos laikraščio leidėjams, kurių duona nebuvo saldi. Visiems gana sunkiai reikėjo padirbėti, ypatingai redaktoriui drg. J. Ylai, kuris šį atsakomąjį darbą dirba jau per 40 metų.

Montrealo Lietuvių "Jaunimo" choras, 1932 metais.

M. Guda
Liaudies B
dabartinis.
vių Sūnų ir
nės Draug

Iš P

Aš gyven
reale nuo
norisi pri
venimą š
mieste.

Iš pav
yra susi
žmonių m
rence upė
ne taip b
yra dabai
viai būres
ganizacij
jų buvo i
Sūnų ir
Draugija,
1928 met
jų dienų
vairius
darbuojan
kelių pr
buvo išau
nizaciją s
rių. Dėl
draugija
gyvuoja,
ekonomi

Galima
riais, ku
tų pasišv
dėl drau
tume tur
dos, Lia
būt neb
išauginti
šių drau
tųjų vei

Liaudi
dėjo, sp
šimus, s
dencijas.

Taigi,
kingumą
patarnav
kina Lie
taip gar
linki ilgi
nuoširdž
tvirtina
Liaudies

Taipgi
Liaudies
timi, pri

O jum
Balso
stiprios

Man
tą, kad c
bininkų
allečių

M. Gudas, montrealietis, Liaudies Balso bendradarbis, dabartinis Montrealo Lietuvių Sūnų ir Dukterų Pašalpinės Draugijos pirmininkas.

Iš Prisiminimų

Aš gyvenau pastoviai Montreale nuo 1923 metų. Man norisi priminti lietuvių gyvenimą šiame didžiuliam mieste.

Iš paviršiaus žiūrint, jie yra susimaišę milijoninė žmonių minioj, kaip St. Lawrence upės vanduo. Tačiau ne taip buvo ir ne visai taip yra dabar. Čia atvykę lietuviai būrėsi į įvairias savo organizacijas, unijas. Viena iš jų buvo Montrealo Lietuvių Sūnų ir Dukterų Pašalpinė Draugija, susiorganizavusi 1928 metais. Nuo pat pirmųjų dienų man teko užimti įvairius valdybos postus, dirbaujantis draugijoje. Iš kelių pradinukų draugija buvo išaugusi į didelę organizaciją su 700 su viršum narių. Dėl įvairių priežasčių draugija sumažėjo, bet tebe gyvuoja, gana gerai stovi ir ekonominiškai.

Galima pasidžiauti nariais, kurie per daugelį metų pasišventusiai dirbaujanti dėl draugijos. Bet jei nebūtume turėję pažangios spaudos, Liaudies Balso, tai galbūt nebūtų buvę įmanoma išauginti iki tokio laipsnio ir šią draugiją, kaip ir visą lietuvių veikimą Montreale.

Liaudies Balsas daug padėjo, spausdindamas pranešimus, skelbimus, korespondencijas.

Taigi, nariai, reikdami dėkingumą Liaudies Balsui už patarnavimą draugijai, sveikina Liaudies Balsą su šia taip garbinga jo sukaktimi ir linki ilgiausių metų. Ir savo nuoširdžius linkėjimus su tvirtina su \$50 auka dėl Liaudies Balso.

Taipgi nuo savęs sveikinu Liaudies Balsą su šia sukaktimi, pridėdamas \$10.

O jums, gerbiami Liaudies Balso darbininkai, linkiu stiprios sveikatos.

Man smagu prisiminti ir tą, kad dar negimusiam Darbininkų Žodžiui mes montrealiečių grupė pirmieji auko-

Sveikinimas Liaudies Balsui

Montrealo Lietuvių Moterų Klubas sveikinam Liaudies Balsą su 40-tomis sukaktuvėmis ir sykiu džiaugiamės, kad jis taip ilgai tarnavo mums. Jis buvo pranešėjas linksmų ir liūdny žinių, vestuvių ir laidotuvių. Mes per jį sužinom, kas pasaulyje vyksta. Nors visi turime radiją ir televiziją, bet kai paskaitai, tai daug teisingiau supranti. Jis yra daug daug nudirbęs dėl darbininkų naudos, už tai mes linkim jam savo darbą tęsti toliau, ir ilgai dar mūsų namus lankyti.

Montrealo Lietuvių Moterų Klubas

Po 40 Metų

Prisiminus tuos laikus, kai pradėjom budavoti Kanadoj progresyvių lietuvių laikraštį, nesinori tikėti, kad jis išgyveno 40 metų. Tada perspektyvos buvo nekokios. Kanadoje buvo labai sunkūs laikai.

Mūsų laikraštis suvaidino svarbią rolę Kanados lietuvių tarpe. Tuomet mūsų tautiečiai bastėsi po plačiąją Kanadą, ieškodami darbo, mažai ką žinodami apie vienas kitą kitose vietovėse. Nekurie puolė į nevilgtį, atsidūrė silpnapročių ligoninėse, kiti, išprotėję, nutraukė patys savo gyvybę. Taigi, tuo desperatišku metu, atsirado draugų, kurie sumanė įsteigti laikraštį, kad Kanados lietuviai galėtų informuoti vienas kitą, kaip gyvenimas eina įvairiose vietose, kas ką veikia.

Kad laikraštis buvo labai reikalingas, parodė tas faktas, kad greitu laiku išaugo į populiarų du sykius į savaitę išeinantį laikraštį. Jo dėka iš atvykusių žalių, mažamokslų kaimo bernelių ir mergelių išsivystė organizatoriai, korespondentai ir net eilėraščių rašytojai.

Bet laikas nestovi vietoje. Metai traukė visus prie žemės. Taip ir mūsų tautiečiam nedaro išimties. Šimtai mūsų buvusių gerų spaudos, organizacijų budavotojų ir rėmėjų guli Kanados žemelėj. Kurie dar likom, neturime energijos, nuvarginti sunkių darbų ir rūpesčių, senatvės slėgiami.

Bet kol širdis plaka krūtinėj, tol skaitykim ir remkim savo mylimą laikraštį Liaudies Balsą.

B. Kvietinskas

jom tuo laiku labai brangius po du dolerius. Tos mūsų entuziastų grupės sekretorium buvo gerb. J. Broga, kuris tuo laiku gyveno Montreale, bet dabar gyvena Ontarijos provincijoje.

M. Gudas, pirmininkas

Montrealo Lietuvių Moterų Klubo valdybos narės: O. Strelienė, P. Bendžaitienė ir A. Šuplevičienė. Aktyviai dirbaujasi moterų tarpe, visuomet padeda L. Balsui.

Žvilgsnis į Nueitą Kelią per 40 Metų

Rašo J. Lesevičius

Montreal. — Minėdami 40-tas metines Liaudies Balso sukaktuves, galime žvelgti į nueitą kelią su dideliu pasitenkinimu ir pasigėrėjimu, ką Liaudies Balsas atliko per tą laikotarpį Kanados lietuviams bendrai, o ypatingai Montrealo lietuviams. Juk Montrealas buvo didžiausia Kanados lietuvių kolonija (be abejoj ir dabar jame randasi daugiausia lietuvių), todėl Montrealo kolonijai ir teko didelė dalis atsakomybės už laikraščio išauginimą ir jo išlaikymą.

Tuo pat kartu tenka prisiminti, kad Liaudies Balsas (tada Darbininkų Žodis) įsikūrė pačiame pasaulinės krizės sukūryje, 1932 metais Toronto mieste. Kadangi Montrealo lietuvių kolonija buvo didžiausia, tai laikraščio iniciatoriai - torontiečiai, pirmiausiai ir kreipėsi į mus talkos ir ekonominės paramos laikraščiu. Prisimenu, pirmas toks mitingas buvo suauktas Prince Arthur salėje, kuriame dalyvavo vienas iš laikraščio steigėjų W. Strazevičius, pranešdamas mums džiugią naujieną, kad gimė pirmas Kanados lietuvių pažangios minties laikraštis — Darbininkų Žodis. Jis padarė atsišaukimą į susirinkusius dėl ekonominės laikraščiu paramos. Kadangi tuo laiku siautė nedarbas, krizė, o ir dirbantieji uždirbo labai menkai, tai ir mūsų aukos buvo labai mizernos. Reikėjo tenkintis penktukais, dešimtukais ir kvoteriais. Stambesnė auka buvo doleris ir tik keletas ištesėjo po penkinę.

Ekonominiai buvome silpni, bet tuo laiku turėjome kitą tvirtovę: buvome jauni, pilni energijos, pasišventimo, ryžto, visiems sunkumams nugalėti. Šviesūs idealai, turėti savo pažangų laikraštį, stoji tikrove.

Dabar, apvaikščiodami laikraščio 40-ties metų jubiliejį sukaktį, su pasigėr-

J. Lesevičius, montrealietis, vienas iš Liaudies Balso bendradarbių, rėmėjų ir nacionalių lietuvių organizacijų veikėjų.

jimu galime peržvelgti, ką šis laikraštis davė mums. Kadangi visas laikas man teko gyventi Montrealo mieste, kartu su visais šios kolonijos nuoširdžiais laikraščio rėmėjais ir bendradarbiais, dalinai prisidėti ir man pačiam prie laikraščio išlaikymo iki šių dienų, todėl tebūna leista man pakalbėti tuo, kokią rolę suvaidino Liaudies Balsas per tą laikotarpį Montrealo lietuvių kolonijoje. Pirmiausiai reikia pabrėžti, kad su pagalba laikraščio, išaugo į didelę kultūros ir apšvietos organizaciją Kanados Lietuvių Literatūros Draugija, kuri nuo pat pradžios iki dabar, motiniškai rūpinosi ir rūpinasi laikraščio išlaikymu.

Su L.B. pagalba išauginta viena didžiausių Montrealo Lietuvių Sūnų ir Dukterų Pašalpinė Draugija, kuri ir dabar dar yra stipri ir veikli, turi giliai įsišaknijusią įtakę tarpe Montrealo lietuvių, nors mirtis jos skaičių žymiai sumažino;

L. Balso dėka išaugo ir labai gražiai gyvavo "Jaunimo" choras su dramos rate-

liais, kuriems teko gastroliuoti ne tik už Montrealo, bet ir už Kanados ribų, visur atsižymint labai gražiai;

L. B. nemažai įtakos padarė ir į moterų visuomeninę veiklą, jos organizavo ne tik savo atskirus moterų ratelius, bet įsitraukė į bendrą veiklą su vyrais, užėmė įvairiose organizacijose atsakomingas vietas, ruošė vakarienes, banketus, sukėlimui ekonominės paramos įvairiems reikalams;

L. B. nemažai prisidėjo prie plataus išauginimo, dar prieš pirmąjį pasaulinį karą pirmųjų lietuvių ateivių įsteigto D.L. K. Vytauto Nepri gulmingo Klubu. Deje, paskutiniu laiku, Klubas jau stovi ant paskutinio laipto ir jo ateitis miglota. Atsakomybė už tai daugiau puola ant jaunesnių žmonių, atvykusių po antro pasaulinio karo.

Bendrai paėmus, šiame laikotarpyje Montrealo lietuvių kolonija pasižymėjo savo aukštu veiklos pakilimu, vadovybėje Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos, kuri su pagalba L.B. suruošė eilę paskaitų, mitingų, įvairiais klausimais diskusijų, kongresų, kuriuose kalbėtojai turėta žymių asmenybių, kaip A. Bimba, R. Mizara, Abeką, Šolomską ir eilę kitų kalbėtojų. Surošta daugybė įvairių parengimų, koncertų, kuriuose dalyvaudavo žymios žvaigždės, kaip Birutė Ramoškaitė, Aldona Klimaitė, Agotėlė Kenstavičienė, Kastutė Abekienė, St. Kuznickas ir eilė kitų.

Nors toli nublokšti, bet neužmiršome ir savo gimtinės — Brangios Tėvynės. Kada Lietuvoje siautė Smetonos tautininkų fašistinis režimas, L.B. pakėlė mintį, kad Kanados lietuviai negali ramiai sėdėti, kuomet tautininkų fašistinis režimas terorizuoja Lietuvos liaudį. Susitarė šaukti Visuotinę Kanados Lietuvių Kongresą. Tenka priminti, kad Montrealo lietuvių kolonijai teko garbė būti šeimininku šio kongreso, kuris įvyko su dideliu pasisekimu Montreale 1936 m. ir pavadintas Kanados Lietuvių Kongresu Lietuvos Liaudžiai Ginti. Tuo pačiu vardu ir buvo sudarytas čia komitetas, plėtimui tolimesnės veiklos. Po to, vyko dar du kongresai, kuriuose dalyvavo netik įvairių organizacijų atstovai iš plačiosios Kanados, bet turėjome svečių ir iš J.A.V., jų tarpe pačius žymiausias veikėjus, apie kuriuos esu minėjęs anksčiau.

Taigi, montrealiečiai turime pamato pasidžiaugti tuo, ką esame atsiekę per šituos 40 metų, kooperuojant Liaudies Balsui, žymiai prisidėdami prie laikraščio išbudavimo ir jo išlaikymo. Nors teko herojiškai grumtis su

(Nukelta ant 16 pusl.)

Sofija ir Povilas Pajuodžiai, dabar londoniečiai, vieni iš dosniausių Liaudies Balsolremėjų ir budavotojų. Sofija eilę metų dalyvauja LB

metinio pikniko konteste ir surenka daug finansinės paramos. Povilas yra nuolatinis Liaudies Balso bendradarbis.

KILNUS DARBAS

Kadangi man teko keletą metų padirbėti prie Darbininkų Žodžio ir Liaudies Balso, tai ir aš noriu nors trumpai išsireikšti Liaudies Balso 40 metų jubiliejaus proga.

Kada Toronte pasirodė pažangus Kanados lietuvių laikraštis Darbininkų Žodis, aš tuomet buvau be darbo. Turėdamas užtektinai liuso laiko, nueidavau į DŽ 'spaustuvę' ant Robinson St. trečiame aukšte Jonui Ylai talkon. Padėdavau rinkti raidės. Kada trūkdavo kokios raidės, tai turėdavom keisti žodį ar visą sakinį, kad tos raidės išvengus. Ir kada J. Yla spausdindavo savo darbo 'presu', rankomis sukdamas mažą medinį volą, visas prakaituotas, aš jį pavaduodavau.

Tuo metu daugumai Kanados darbo žmonių pragyvenimas buvo gana blogas, o bedarbių, tai visai apgailėtinas. Man pačiam teko porą metų pabūti be darbo. Užinėjau prekiniams traukiniais, kartais pėsti eidavom net iki 100 kanadiškų mylių, darbo ieškodami. Taipgi ir 'suplainėj' stovėdavome ilgoj eilėj ir laukdavom, kol įkris į bliudelį dvokiančios zupės, kurios, būdavo, alkanieji šunim paduodavom, tai ir jie neėdavo.

Darbininkų Žodis kaip tik tuo metu ir buvo geriausias organizatorius ir žinių teikėjas mūsų tautiečiams, neseniai atvykusiems iš Lietuvos ir išblaškytiems po plačiąją Kanadą.

Kada Darbininkų Žodžio leidėjai pradėjo geriau jaustis ekonominiai, pradėjo rinkti laikraštį ant linotipo ir spausdinti ant tikro preso. O vėliau buvo sukelta pinigų ir nupirkta linotipas, kurį ir dabar tebevartoja. Su juo dabar turi daug bėdos ir ne-

mažai išlaidų jo remontavimui. Labai susidevėję.

Kada Darbininkų Žodžio leidėjai nusipirko linotipą, neužlgo kreipėsi į mane, kad eičiau dirbti prie laikraščio nuolatiniai. Rinkti raidės jau su linotipu. Nors aš tuo laiku jau dirbau siuvykloje presorium (lygintoju), ir uždirbau daug daugiau, kaip man galėjo mokėti dirbant prie laikraščio, bet, suprasdamas reikalą, sutikau.

Man pradėjus dirbti, neužlgo laikraštis buvo pakeistas, užvadintas Liaudies Balso.

Dirbdamas prie Liaudies Balso pamačiau, kokią didelę reikšmę, turi mūsų pažangioji spauda. Taipgi patyriau ir su kokiais sunkumais mūsų laikraštis susiduria.

Nors darbas prie LB buvo nelengvas, bet man buvo smagu dirbti LB kolektyve. Tai buvo kilnus darbas. Kartu buvo viena iš geriausių mokyklų.

Taip ir dirbau prie Liaudies Balso iki fašistinė hitlerinė armija pradėjo maršuoti į rytus, naikindama negirdėtu žiaurumu vieną tautą po kitos. Kada Vakarų tautos sudarė antrą frontą ir Kanados armija 1942 metais pašaukė mane į kariuomenę, stojau savanoriu. Tai tada ir turėjau palikti darbą Liaudies Balso spaustuvėj.

Nors aš palikau darbą prie laikraščio, išeidamas kariuomenėn, bet Liaudies Balso nepamiršau ir jis mane lankydavo visą laiką, man esant kariuomenėj: Kanadoj, Anglijoj ar karo lauke: Francijoj, Belgijoj, Olandijoj, Vokietijoj; taipgi ir apkasuose, kol Tarybų Sąjunga su Vakarų tautų talka sumušė priešus.

Baigdamas negaliu pamiršti draugų Jono Ylos, Zigmo Janausko ir Kostjo Kilikevi-

čiaus, su kuriuo ir kariuomenėj retkarčiais susitikdavome. Kostas ir dabar tebe-nesioja karo "dovaną", — šrapnelį kūne, kuris kaip barometras pasako oro stovį. Su tais trimis draugais prie laikraščio teko ilgiausiai dirbti. Jie ir dabar tebedirba prie Liaudies Balso ir visuomeniniame veikime, aukodami visus savo gabumus,

visas jėgas už visų geresni, šviesesnį gyvenimą ir taiką pasaulyje.

Aš ir mano žmona Sofija linkime Liaudies Balsui dar ilgai lankyti mūsų tautiečius. O draugams, dirbantiems prie Liaudies Balso, linkime energijos ir geros sveikatos.

Povilas ir Sofija Pajuodžiai
London, Ont.

Garbingo Jubiliejaus Proga

Keturiasdešimt metų žmogui — lyg ir ne tiek daug. Atskaičiuok kūdikystę, vaikystę, ankstyvąją jaunystę, ir liks tik kuklus pluoštas brandos metų.

Tačiau laikraščiu toks amžius — ištisa istorija. Juk laikraštis neturi vaikystės: jis jau gimsta subrendęs.

"Liaudies balsas" ("Darbininkų žodis") gimė sunkiu Kanados darbo žmonėms laikui. Jis, tur būt, ir nepasirodytų, jei neiškiltų būtinybė kovoti prieš eksploataciją ir socialinę darbininkų klases priešpaują.

Per visą gyvavimo laikotarpį "Liaudies balsas" liko ištikimas savo kovos idealams.

Štai kodėl, būdami Kanadoje, mes nekantriai laukėme išvykos į Torontą. Apilankymas "Liaudies balso" redakcijoje mums paliko neišdildomą įspūdį.

Pasidairę po kuklias patalpas bei dar kuklesnę spaustuvę, supratome, kad čia dirba reto pasiaukojimo bei užsispyrimo, atsidavę idėjai žmonės. Redaktorius J. Yla, matyt, įpratęs prie klausiančių svečių žvilgsnių, su šypsenėle iš karto paaiškino, kad "Liaudies balso" redakcija ir sudaro trys

žmonės.

"Tačiau korespondentų mes turime bene daugiau, negu jūsų laikraščiai", — neišskentė nepašmaikštavęs Z. Janauskas.

Ir iš tiesų, "Liaudies balso" skaitytojai stengiasi padėti savo laikraščiu ne tik materialiai, bet ir patys, kas kiek galėdami, bendradarbiauja. Žodžiu, man susidarė įspūdis, kad tarp laikraščio ir nuolatinų skaitytojų daugeliu atvejų yra gyvas vidinis ryšys, kuris atsiranda per ilgus bendrų kovų metus.

Tiesa, laikas nenumaldomai suka rodyklę, retindamas skaitytojų gretas. Bet jų ištikimas draugas — "Liaudies balsas" išlieka jaunas, kupinas jėgos, toks pat aistringas, principingas, mąslus.

Todėl garbingo jubiliejaus proga noriu labai nuoširdžiai išreikšti pagarbą "Liaudies balso" nuolatiniam rėmėjams, skaitytojams ir ypač nenuilstamai trijulei — J. Ylai, Z. Janauskui ir K. Kilikevičiui. Linkiu jums, mieļieji draugai, ilgų gyvenimo metų, neblėstančios energijos, lakios minties bei garbingos plunksnos. Manau, kad "Liaudies balsas" ir toliau džiugins ir mus, skaity-

Valys Bunkus, vienas iš didžiausių Liaudies Balso patriotų JAV. Buvęs montrealietis. Jis darbuojasi kiekviename LB vajuje.

Oakland, California

LLD 198-tos kuopos nariai sveikina "Liaudies Balsą" su 40 metų jubiliejumi.

Linkime ilgų metų laikraščiu ir jo darbuotojams.

Tęskim kovą už skaistesnę ateitį ir už taiką visai žmonijai!

- F. Machulis, Pirm.
- M. Mozuraitienė, Užraš. Rašt.
- Ks. Karosienė, Fin. Rašt.-Iždin.
- V. Taraškienė, Vaj.

tojus iš Tarybų Lietuvos, ir savo krašto darbo žmones.

Ramojus Petrauskas Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijos pirmininkas.

Pirmas Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos Centro Komitetas, išrinktas 1933

m. suvažiavime Toronte. Iš kairės į dešinę (sėdi) V. Strazevičius, M. Paužienė,

Matas Guoba. Stovi: J. Broga, V. Raila, J. Yla ir Mikas Guoba.

Emma ir A. dabar londoniečiai, rontiečiai, kulsiai paremia LB

40 metų

mieste pasirobininkų žodžio pasirodymas nados lietuvių džiaugsmingi visų krašto dos lietuvių raštj. Tiesa, viai nebuvo nes JAV liekiškoji spauda Kanados lietuvių Laisvę. Bet, tuo laiknadoje reakcijojame, kad visai nepasiekę čij. Be to, orgmas ir jų vertė turėti sri skelbtų jų s tarimus ir ki voje aiuntė sm mas ir reikėj dos lietuviams krias suteikė čij laikraštis. Leisti laikra dainj pirkti. prasšavinusi numeratorių. Viskas turėje tanciu laikra riam, galvoj ale, ir Winni te, kur buvo giu lietuvių. jau anksčiau apie tai. Dej ristas, pasira tai dingo. Ta

"Liaudies

Džiugu m sveikinti m šviesos nešėj sa" su 40-mis tuvėmis. Lin kloties kelyje Kanados liet vus ir kitu Taipgi mūsų tuvoje.

Būk dragu kad sėkming liauti, mes si batų šimtą

Emma ir London, Ont

vienas iš di-
nes Balso pa-
vės montrea-
jojasi kiekvie-

California

kuopos nariai
ies Balsa" su
gumi.

metų laikraš-
uotojams.

už skaites-
taiką visai

chulis, Pirm-
zuraitienė,
Užraš. Rašt.

rosienė,
Rašt.-Izdin.
raškienė, Vaj.

Lietuvos, ir
arbo žmones.
Petrauskas
gystės ir kul-
u užsienio ša-
pirmininkas.

Stovi: J. Bro-
J. Yla ir Mikas

Emma ir Antanas Byrai, dabar londoniečiai, buvę torentiečiai, kurie labai gausiai paremia Liaudies Balsą.

Jie taipgi yra daug veikę lietuvių organizacijose ir meninėje srityje, gyvendami Toronte.

Minint 40 Metų Jubiliejų

40 metų atgal Toronto mieste pasirodė pirmas Darbininkų Žodžio numeris. Jo pasirodymas prازیugino Kanados lietuvius. Pasipylė džiaugsmingi sveikinimai iš visų krašto vietovių. Kanados lietuviai turi savo laikraštį. Tiesa, Kanados lietuviai nebuvo taip "biedni", nes JAV lietuvių darbininkiškoji spauda pasiekdavo ir Kanados lietuvius. Gaudavom Laisvę, Vilnį ir kitus. Bet, tuo laiku siaučiant Kanadoje reakcijai, buvo prisibijoma, kad vyriausybė gali visai neįsileisti JAV laikraščių. Be to, organizacijų augimas ir jų veiklos plėtimasis vertė turėti savo spaudą, kuri skelbtų jų susirinkimų nuarimus ir kita. Vėl, Lietuvoje siautė smetoninis fašizmas ir reikėjo turėti Kanados lietuviams tikras žinias, krias suteikė mums kanadiečių laikraštis.

Leisti laikraštį, tai ne saldainį pirkti. Reikėjo lėšų, prasilavinusių žmonių, prenumeratorių ir platintojų. Viskas turėjo gimi su gimtanciu laikraščiu. Buvo tariama, galvojama ir Montreale, ir Winnipege, ir Toronte, kur buvo daugiau pažangių lietuvių. Tiesa, Toronte jau anksčiau buvo galvota apie tai. Deja, vienas karjeristas, pasirinkęs pinigų, kur tai dingo. Taip ir likome be

"Liaudies Balsui"

Džiugu mums šiandien pasveikinti mūsų kanadiškąjį šviesos nešėją "Liaudies Balsą" su 40-mis gimimo sukaktuvėmis. Linkime jam geros kloties kelyje lankant ne tik Kanados lietuvius, bet lietuvius ir kituose kraštuose. Taipgi mūsų gimtinėje Lietuvoje.

Būk drašus, nepavark, o kad sėkmingiau galėtum keliauti, mes siunčiame Tau dėl batų šimtą dolerių.

Emma ir Antanas Byrai London, Ont.

laikraščio.

Pirmausia buvo sutverta Spaudos Draugija rūpintis spaudos reikalais. Kiti visi, kas tik gyvas, stoji moraliai ir materialiai gelbėti. Kaip ir aš pats, taip ir kiti aukojome paskutinius centus ir liuoslaikį. Prisimenu, tai buvo pirmaisiais metais, spausuvei esant atokiau nuo linotipo, gelbėdavau su savo sunkvežimiu pristatyti prirengtas spaudai formas. Kartais vežant iširdavo, tai vėl iš naujo reikėjo sustatyti.

Gavę spausdintą laikraštį, susirinkdavome į Lietuvių salę ir ten vyniodavome, dėdavom šampas ir nešiodavom po Toronto lietuvių namus. Tada dauguma skaitytojų gyveno viename rajone, tai buvo galima ir tai padaryti.

Metai po metų, diena po dienos, Kanados lietuvių laikraštis tobulėjo. Didėjo ir skaitytojų skaičius. Išigijo linotipą ir t. t. Buvo pradėjęs eiti net du sykius į savaitę.

Deja, atsirado kliūtys ir turėjo grįžti į savaitinį. O dabar mirtis skina mūsų spaudos rėmėjus ir skaitytojus.

Bet mes, kurie gyvi, nenuleisime rankų ir remsime, kiek išgalės leis. Kanados progresyvių lietuvių pareiga išlaikyti savo laikraštį.

Šiandien, po 40 metų, mes galim pasidžiaugti tuo, ko mes pasiekėm, padedami mūsų laikraščio. Gal ne vienas būtume atsidūrę ir nuskendę fašistinėje baloje.

Sulaukėme 40-tųjų metinių sukaktuvių, tad sveikindami Liaudies Balsą turime peržvelgti mums suteiktą naudą. Keturioms dešimtys metų, tai nemažas laiko tarpas. Daug kas pasaulyje keitėsi. Per tuos metus praūžė antiras pasaulinis karas. Mūsų sesės ir broliai Lietuvoje pergyveno net dvi fašistines okupacijas (smėtoninę ir hit-

Už Kiekvieno Jūsų Laimę!

Sufikti Kanados lietuvius Vilniuje — visados smagu ir malonu. Smagu ne tik dėl to, kad visada pasimatymas su mūsų krašto bičiuliais — pažangiais užsienio lietuviiais — yra brangus. Man visada susidaro įspūdis, kad Kanadoje gyvenantys tautiečiai turi kažką savo, kas palengvina pažintį, padaro bendravimą su jais jaukesnį. Gal tai jų nuosirdumas, gal paprastumas, gal kuklumas, gal nepretenzingumas — bet tai pastebi ir kiti, kuriems tenka pabendrauti su tautiečiais iš Kanados. Nepasakysčiau, kad tai skiriamasis jų bruožas, kad kitų kraštų lietuviai neturi tų savybių, tačiau tenorėjau išreikšti daugelio mūsų, bendravusių su tautiečiais iš Kanados, nuomonę, jog šio nedidelio krašto žmonės Lietuvoje būna ypač savi, artimi.

Ir man malonu yra, kad tautiečių rūpesčiai Kanadoje tapo artimesni per susitikimus su tokiais mielais bičiuliais, kaip Elzė ir Juozas Urbanavičiai, Petrė ir Liudas Kisieliai, Steponas Karvelis, Mykolas Gudas, Antanas Byras ir daugelis kitų. O kiek dar jų, tolimų pažįstamų, yra nesutikta, nematyta. Tačiau per laiškus, atsiranda toks glaudus ryšys, kad ir nesutiktieji, nematytieji yra artimi, savi.

lerinę). Darbininkų šalis, Tarybų Sąjunga, kovėsi prieš viso pasaulio pabaisą hitlerinį fašizmą, kuris jau buvo Europoje apžiojęs bent 12 valstybių, puolė į rytus, slaptomis, kaip paskutinį ant jo kelio padėklą į pasaulinę pergalę. Dėka susidėjusioms aplinkybėms, mūsų šalis Kanada liko priešfašistiniame fronte. Mūsų broliai, kariaudami Raudonosios armijos pulkuose, paliko namuose mažus vaikus, kuriuos reikėjo apvilkti ir pamaitinti. Tai viską mums aiškino ir nušvietė mūsų laikraštis. Jo dėka ir Kanados lietuviai galėjo prisidėti prie laimėjimo, pergalės prieš fašizmą. Po karo, Lietuvai likus tarybinė, per Liaudies Balsą gavome tikras žinias apie įvykius tenai.

Šiandien irgi jo puslapiuose skaitome apie kylančią tenai gerovę, apie įvairius įvykius pasaulyje. Tad viso to akivaizdoje, jo nuopelnai ne tik nemažėja, bet vis didėja.

Per 40 metų jis davė mums daug naudos. Taip pat ir ateityje duos, nors lanko jis mus rečiau.

Sveikindami jį, keldami laures už ilgą amžių, džiaugiamės drange su visais jo darbuotojais ir linkim jiems dar ilgo amžiaus ir niekad, niekad nepavargti.

A. Byras

Tik per žmones ir reiškinius, įvykiai, daiktai tampa savi ir suprantami. Kai galvoji apie "Liaudies balsą", matai ne tik puslapius, pavadinimus, tekstus, šriftus. Matai pirmiausia žmones, kurie tą laikraštį leidžia ir jį remia, girdi jų balsus, prisimeni laiškus. Ir tada laikraštis pasidaro tarytum gyvas ir savas.

Sveikindamas "Liaudies balsą" su brangia sukaktimi, pirmiausia tad ir sveikinu visus tuos Kanados lietuvius, kurie leidžia laikraštį, kurie dirba organizacijose, remiančiose laikraščio leidimą, kurie tiesioginiai remia laikraštį, kurie anksčiau prisidėjo prie laikraščio išlaikymo ir platinimo. Tad jeigu sukakties dieną keltume tostus už "Liaudies balsą, sakyčiau — Už kiekvieno jūsų laimę, mieli tautiečiai, išlaikantys Kanadoj darbininkišką spaudą!

Už jūsų laimę, J. Yla, Z. Janauskai ir K. Kilikevičiai! Už jūsų šeimų laimę. Už jūsų laimę, Lesevičiai, Urbanavičiai, Kisieliai, Karveli, Gudai, Byrai, Šuplevičiai, Juškos, Vilkeliai, Grinkai, Paužos, Repšiai, Vidrukai, Brakniai, Petrauskai ir daugelis kitų sutiktų bei dar nesutiktų pažįstamų Kanadoje.

Už jūsų laimę, kuri pilna negali būti be darbininkiško laikraščio. Tad tegyvuoja "Liaudies balsas"!

Vytautas Kazakevičius

Sveikiname

Su geriausiais linkėjimais visiems Liaudies Balso darbuotojams laikraščio jubilėjaus proga.

Turistai iš Lietuvos Jūsų laikraščio skaitytojai.

Konstancija Šimkienė, čekagietė, Kanados lietuviams geriau žinoma kaip Abekienė. Ji ne tik dažnai dainuodavo LB parengimuose, bet buvo ir geriausia LB vartininkė Jungtinėse Valstijose. Labai liūdna, kad ji nesulaukė LB 40 metų sukaktuvių.

Velionis Pranas Gutauskas, buvęs Liaudies Balso administratorium, KLLD nacionaliu sekretorium.

Sveikinu L. Balsa

Skaitant Liaudies Balsą mes JAV gyvenantys lietuviai matome, kad ir Kanadoje gyvenantys lietuviai neša tokį pat jungą, kaip ir mes šioje šalyje. Tas riša mus į vieną darbo liaudies šeimą — mes sielojamės vieni kitų vargais ir rūpesčiais.

Liaudies Balsas telkia Kanados lietuvių išėiviją kovai prieš išnaudojimą, per 40 metų proletarinio solidarumo pagrindu išvarė platų barą už pažangą, už pagerintas darbo sąlygas, rišo lietuvius su visa Kanados darbo žmonių mase kovoje už taiką, prieš išnaudojimą žmogaus žmogumi.

Liaudies Balso keturiasdešimtmečio proga karštai sveikinu redakcijos kolektivą, bendradarbius ir skaitytojus Kanadoje, JAV ir Lietuvoje.

Linkiu Liaudies Balso darbuotojams iš praeities kilnių darbų semtis stiprybės ateities dideliems darbams.

Alisė Jonikienė

Chicago, Ill.

Sveikinimas

Sukaktuvių proga sveikiname Liaudies Balsą, kuris daug metų mums teikė pasaulio naujienas, apie pažangių lietuvių veiksmus ir gyvenimą įvairiose šalyse.

Ilgiausių metų Liaudies Balsui, jo leidėjams ir skaitytojams ir rėmėjams. Linkim visiems tęsti kilni darbą, stiprių jėgų, išvermės.

A. M. Doveikis

Hamilton, Ont.

Sveikinimas

Sveikinu Liaudies Balsą su 40 metų sukaktuvėmis, taipgi jo darbuotojus ir rėmėjus ir linkiu geros sėkmės darbuose ir gyvenime.

P. Petrauskas

St. Agathe, Que.

Draugams "Liaudies Balso" Darbuotojams

Mieli Draugai:

Visų nuoširdumu sveikiname ryšium su Jūsų laikraščio keturiasdešimtosiomis gyvavimo metinėmis. Linkime sėkmės ir ryžto ir toliau tęsti kilnų darbo žmonių reikalui darbą, leidžiant laikraštį "Liaudies balsą".

Keturiasdešimt metų pažangiam emigracijos lietuvių laikraščiu nėra mažas laiko tarpas. Per tuos metus laikraščio leidėjams ir darbuotojams teko pergyventi visko. Tačiau per tuos metus nueitame kelyje išmintų pėdsakų už pažangą, taiką, tautų draugystę ir darbo žmonių bendrą reikalą, laikas negreit užpustys. "Liaudies balso" neštą vėliavą ilgai atsimins pažangieji Kanados lietuviai.

Mūsų didžiausi linkėjimai, kad "Liaudies balsas" šią vėliavą keltų dar aukščiau ilgiausius metus, kad stovėtų čia emigracijoje sargyboje Lietuvos darbo žmonių laimėjimų, budėtų taikos, demokratijos ir internacionalinio proletariato solidarumo sargyboje, kad lankytų Kanados pažangiuosius lietuvius, nepamirštų mūsų Jungtinėse Valstijose ir visur dorų lietuvių.

Iš savo pusės prizadame visapusišką kooperavimą, mieli draugai ir draugės balsiečiai ir balsietės.

"Vilnius" direktorių tarybos ir redakcijos kolektivo vardu

Emilija Damalakas-Drobys
dž. direktorė

V. Andrusis už redakciją

Sveikinam

Širdingai sveikinam darbo liaudies laikraštį Liaudies Balsą su 40 metų sukaktuvėmis ir linkime jam lankyti darbo žmones ir skleisti apšvietą ir rodyti kelią į laimingesnį gyvenimą.

Lai gyvuoja Liaudies Balsas ir Tarybinė Lietuva!

Jokūbas ir Uršulė
Jaskevičiai

Worcester, Mas., USA

Su Sukaktuvėmis

Gerbiami Liaudiečiai! Sveikinu visus progresyvius darbuotojus su mūsų garbingo vienintelio tiesos skleidėjo Kanadoje Liaudies Balso 40 metų sukaktuvėmis ir linkime tolimesnės sėkmės.

Lai gyvuoja Liaudies Balsas per daugelį metų!

Pranas V. Bealle
Vancouver, B. C.

Toronto. — Šį rudenį Ontarijos universitetai gavo 9, 100 aplikacijų mažiau, negu buvo tikimasi.

Amerikietis P. Gudelis, pėdsakų rėmęs Liaudies Balsą tūkstantinėmis.

Sveikinam L. Balsa

Sveikinam Liaudies Balsą su 40 metų sukaktuvėmis, linkėdami jam tolimesnės sėkmės.

Liaudies Balsas yra didelis darbas atlikęs Kanados lietuvių tarpe. Jis padėjo lietuviams darbo žmonėms pasukti keliu į geresnį gyvenimą ir progresą. Šiandien ir mes turime džiuginančius rezultatus, kurių siekėme kartu su visais Kanados darbo žmonėmis.

Liaudies Balsas labai daug padėjo Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugijai. Jis nepagailėjo savo puslapių paraginti lietuvius būti savitarpinės draugijos nariais.

Liaudies Balso žiniomis visi įdomaujasi, o ypač senosios kartos tautiečiai. Jis teikia mums žinių iš gimtojo krašto. Jį taipgi myli mūsų giminės Lietuvoje.

Geriausi linkėjimai sulaukti daug vaisingų metų. Lai Liaudies Balsas kaip švyturys šviečia visiems lietuviams Kanadoje ir kitur, kur jis yra skaitomas.

SDKLSPD
Centro Komitetas

Jonas Smalenskas iš Miami, Floridos, vienas iš didžiųjų pažangios spaudos rėmėjų, o taipgi ir Liaudies Balso.

Julė Svirplienė, viena iš geriausių Liaudies Balso budavotojų Windsore.

J. Brazdžius, nuolatinis Liaudies Balso budavotojas ir rėmėjas Sudburyje, Ont.

ŽVILGSNIS Į NUEITĄ KELIĄ PER 40 METŲ

(Atkelta nuo 13 pusl.)

Įvairiomis skerspainėmis, ne kartą teko parodyti didelę drąsą, apeiti reakcines jėgas, kur tik jos pakėlė galvą, bet džiugu, kad mūsų pastangos nebuvo veltui. Buvo laikai kada Kvebeko provincijoje siautė pusiau fašistinis Duplesio spynos įstatymas. Nors pats laikraštis niekad nebuvo užpultas, vyriausiai dėl to, kad laikraštis ėjo federalinių įstatymų rėmuose, bet provincialiai spynos įstatymai būdavo naudojami, persekiojimui veikėjų, policijos daromos kratos jų namuose, trukdomi parengimai, įvairios sueigos. Ypatingai progresyviems organizacijoms buvo sunku naudotis salėmis. Ne kartą ruošiant kokį parengimą, koncertą ar kongresą, salių savininkai, prieš paskutines valandas pranešdavo rengėjams, kad policijos spaudžiami, jie sulaužo išnuomavimo sutartį. Tada reikėdavo apskriai veikti, kad suradus kitą išieitį — ant greitųjų surasti kitą salę.

Prisiminimo vertas vienas spynos įstatymo epizodas. Tai buvo 1946 metais, tik sugrįžus pirmajam užjūrio lietuviui — Antanui Bimbai iš T. Lietuvos, tik praūžus antrajam pasauliniam karui, kuris padarė neapskaičiuojamus nuostolius ir mūsų Tėvynei, paversdamas visą šalį griuvėsiais ir nusinešdamas daug gyvybių. Kaip trokštame išgirsti gyvą žodį iš lūpų to, kuris savo akimis matė moraliai ir materialiai sugriautą mūsų Tėvynę. Mūsų kviečiamas atvykti pasidalinti su savo įgytais išpučiais, drg. A. Bimba mielai sutiko. Surošėme mitingą didelėje salėje. Ir koks didelis buvo visų apsilvylimas, kai nuvykę į mitingą, prie salės radome eibes policijos ir salę uždarytą. Nežiūrint intensyvių "derybų", duris salės nepavyko atidaryti. Zaibo greitumu suradom prieglobs-

tį protestonų bažnyčios salėje. Perdavėme tautiečiams salės adresą nuo ausies į ausį ir norėdami sumaišyti policijai pėdsakus, mažomis grupėmis, patraukėme skirtingais keliais. Kol policija suuodė naują mūsų susibūrimo vietą, jau buvome išklausę A. Bimbos pranešimą.

Tokių ir panašių atsitikimų buvo ne vienas ir ne du.

Tiek trumpai suglaudus buvo galima pasakyti apie Montrealo lietuvius, jų veiklą, patirtus sunkumus, sąryšyje su Liaudies Balso gyvavimu per šiuos 40 metų. Baigdamas, tikiu, ir išreiškiu visų Montrealo ir apylinkės progresyvių lietuvių nuomonę, pasveikindamas 40-to jubiliejaus proga, linkėdamas dar daug metų laikraščiu gyvuoti ir kalbėti į Kanados ir kitur gyvenančius lietuvius, kol užteks jėgų!

KELI BRUOŽAI IŠ L. BALSŲ ISTORIJS

(Atkelta nuo 11 pusl.)

dais. Nebent areštuotų asmenis. Tada kas kita. Tada galėtų konfiskuoti viską. Bet mažesnių tautų veikėjų nepuolė areštuoti. O jų laikraščiai, nors ir buvo uždaryti, už savaitės, kitos, už pradėjo eiti, tik kitu vardu. Tą patį ir mes būtume padarę.

1941 metais, hitlerininkų gaujoms užpuolus Tarybų Sąjungą, politinė padėtis pasikeitė, reakcija atslūgo. Sąlygom pagerėjus, buvo lengva visomis jėgomis mestis į kultūrinį ir organizacinį darbą; vystyti veiklą už kėlimą paramos kovotojams prieš hitlerizmą, bei vykdyti kitas užduotis.

Baigdamas noriu prisiminti ir pažangius amerikiečius lietuvius. Be jų politinės, moralės ir ekonominės paramos, Liaudies Balsas nebūtų buvęs toks stiprus, koks jis buvo, ir nebūtų galėjęs tiek Kanados lietuviams, darbo žmonėms, patarnauti, kiek jis pasitarnavo.

Toronto lietuvių choras daug padėjęs ir Liaudies Balsui, pildydamas jo parengtą meninę programą. Didelę kultūrinę rolę jis suvaidino lietuvių gyvenime. Lankėsi ir kitose Kanados vietovėse. Taipgi Ročesteryje ir Čikagoje, kur laimėjo gražų atžymėjimą.